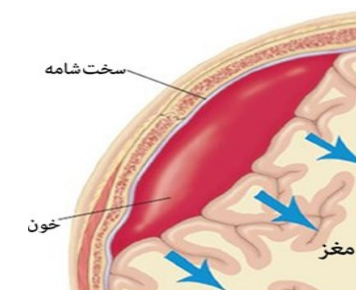

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی در مانی البرز مرکز آموزشی و درمانی سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی

تجمع خون زیر سخت شامه

مرکز آموزشی و درمانی

سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی

خونریزی زیر سخت شامه (سابدورال)

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ تهیه: ۱۴۰۴

شماره واحد آموزش به بیمار: ۰۲۶۳۵۷۷۱۱۲۵

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

شرح بیماری:

- بافت نرم مغز و نخاع به وسیله پرده‌هایی به نام مننژ محافظت می‌شوند که سه لایه آن از داخل به خارج عبارتند از:
- نرم شامه: پرده ظریفی است که روی مغز و نخاع قرار می‌گیرد.
- عنكبوتیه: پرده ظریفی است که بین سخت شامه و نرم شامه قرار می‌گیرد و در این فضا مایع مغزی نخاعی وجود دارد.
- سخت شامه: پرده ضخیمی است که سطح داخلی استخوان جمجمه و سطح خارجی عنكبوتیه را می‌پوشاند.
- خونریزی یا هماتوم زیر سخت شامه‌ای به تجمع خون بین سخت شامه و عنكبوتیه گفته می‌شود. منشا خونریزی‌ها اغلب وریدی یا سیاهرگی و بیشتر وریدهای کوچک می‌باشد به همین دلیل ممکن است علائم دیرتر بروز کنند.

انواع خونریزی زیر سخت شامه:

- این نوع خونریزی یا هماتوم (لخته) به سه شکل زیر می‌باشد:
- حاد که علائم ظرف 48 ساعت تا 2 هفته پس از حادثه ایجاد می‌شود.
- تحت حاد که علائم 2 تا 3 هفته بعد از آسیب ایجاد می‌شود.
- نوع مزمن لخته در اثر آسیب‌های خفیف سر به وجود می‌آید و در شیرخواران و سالمندان شایعتر است. بیشترین علت بروز آن آتروفی یا کوچک شدن مغز در بزرگسالان می‌باشد و علائم بیماری در مدت طولانی مثلاً 3 هفته تا چند ماه پس از آسیب دیدگی ایجاد می‌شوند.

علائم:

- به دنبال خونریزی زیر سخت شامه علائم زیر در فرد ممکن است بروز نماید:
- سردردهای راجعه که هر روز بدتر می‌شوند. غالباً با بیهوشی فرد دنبال می‌شود.
- خواب آلودگی، گیجی، تشنج یا اغما، منگی
- اختلالات بینایی
- استفراغ بدون تهوع
- مردمک‌هایی به اندازه متفاوت (گاهی اوقات)
- کرختی، ضعف یا عدم توانایی حرکت دادن یک طرف بدن.
- ضریان قلب و تنفس سریع.
- سفتی گردن همراه با درد در هنگام حرکت.
- نوع مزمن معمولاً با تغییر در قوای ذهنی و فراموشی با یا بدون علائم فلج عصبی (فلج یک سمت بدن یا اختلال تکلم) ظاهر می‌شود.

علل و عوامل تشدید کننده:

- از عللی که باعث خونریزی زیر سخت شامه می‌شود می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- آسیب به سر که شایع ترین علت می‌باشد.

مانند خوردن، لباس پوشیدن و توالت رفتن از اندام‌های آسیب دیده خود استفاده کنید.	● در اتومبیل از کمربند، در ورزش‌های تماسی از محافظ سر و در هنگام دوچرخه سواری از کلاه ایمنی استفاده کنید.	● آترواسکلروز یا تصلب شرایین.
● پس از بهبود، تا حدی که می‌توانید، فعالیت در زمان قبل از ابتلا به این بیماری را از سر بگیرید. بهبودی 6 تا 12 ماه طول می‌کشد.	● در صورت تشخیص آنوریسم آن را درمان کنید.	● عفونت در هر قسمت از دستگاه عصبی مرکزی.
رژیم غذایی و تغذیه:	تشخیص:	● پارگی يك آنوریسم یا قسمت ضعیف شده يك شریان که از هنگام تولد وجود داشته است. غالباً قبل از پارگی، فشارخون بالا یا تصلب شرایین وجود دارد.
● با توجه به وضعیت بیمار رژیم غذایی بیمار به صورت زیر تنظیم می‌شود:	● پزشک جهت تأیید خونریزی سخت شامه اقدامات تشخیصی زیر را ممکن است انجام دهد:	● مشکلات خونریزی دهنده مانند کم‌خونی سلول داسی شکل، لوسمی یا سرطان خون و هر اختلالی که عارضه جانبی يك داروی تجویز شده باشد.
● ممکن است لوله‌ای داخل بینی برای تغذیه یا تخلیه ترشحات معده گذاشته شود و تغذیه از این طریق انجام گیرد.	● سي، تي، اسکن ام، آر، آی	● مصرف داروهای حل‌کننده لخته و ضد انعقاد.
● در صورت ثابت ماندن وضعیت و نبود خطر برای بیمار، حرکت دادن و تغذیه دهانی با صلاح دید پزشک آغاز می‌شود.	● آزمایش مایع مغزی-نخاعی	● فشار خون بالا
● نکته مهم در مورد این گروه از بیماران، مشکلات بلعی است و تغذیه سریع، می‌تواند باعث ورود غذا به مجاری تنفسی و ایجاد حالت خفگی یا ذات‌الریه شود. پس غذا خوردن باید کاملاً با احتیاط باشد و از غذاهای مایع و رقیق شروع و به تدریج به مقدار آن افزوده شود.	● میلوگرافی: نوعی تصویربرداری خاص از مجرای نخاعی و طناب نخاعی که مستلزم سوراخ کردن نخاع و تزریق ماده حاجب قابل مشاهده در فیلم رادیوگرافی است.	● سابقه خانوادگی اختلالات خونریزی دهنده.
● جهت پیشگیری از یبوست از رژیم پرفایبر (میوه‌ها و سبزیجات) حاوی سبوس و مایعات فراوان استفاده کنید.	درمان:	عوارض احتمالی:
● از یک رژیم غذایی سالم و کم چرب پیروی کنید.	● هدف از درمان پیشگیری از عوارض حسی-حرکتی می‌باشد که مستلزم بستری شدن در بیمارستان است. درمان‌های رایج عبارتند از:	● به دنبال خونریزی زیر سخت شامه عوارض زیر در فرد ممکن است ایجاد شود:
● در صورت مصرف الکل یا نوشیدنی‌های کافئین دار، آن را از رژیم غذایی خود حذف نمایید.	● جراحی برای توقف خونریزی و برداشتن خون لخته شده.	● مرگ یا ناتوانی دائمی شامل فلج نسبی یا کامل، تغییرات رفتاری و شخصیتی و مشکلات گفتاری.
در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟	● داروهای که تورم و فشار مغز را کاهش دهند و در صورت نیاز سایر علائم مانند تشنج را کنترل کنند.	● ورم مغز و افزایش فشار داخل جمجمه
● اگر شما یا یکی از اعضای خانواده‌تان هر يك از علائم خونریزی زیر سخت شامه را داشته باشید، این، يك وضعیت اورژانسی است.	فعالیت:	● عوارض جراحی مانند عفونت و خونریزی
● در صورت عود علائم پس از جراحی	● در زمان خونریزی سخت شامه فعالیت‌های خود را به صورت زیر محدود نمایید:	● عوارض بیهوشی مانند حساسیت به داروها
● استراحت مطلق در بستر تا برطرف شدن کامل خونریزی پس از درمان در صورتی که برخی از کارکردهای حرکتی خود را از دست داده باشید، کاردرمانی و فیزیوتراپی به شما کمک خواهند کرد تا برای به دست آوردن مجدد مهارت‌های پایه	● جهت پیشگیری از خونریزی‌های زیر سخت شامه اقدامات زیر را انجام دهید:	● محافظت از سر در مقابل صدمات ● پس از استفاده از داروهای روان‌گردان و خواب‌آور، رانندگی نکنید.